

Bilaga 1. Samlade enkätsvar och genomförda intervjuer

Syfte och utgångspunkt

Syftet med uppskalningsplanen är att ta det resultat som har tagits fram inom projektet *Rätt TILL idrott: Trygga och hållbara idrottsresor* och sprida det till fler områden i till exempel Familjen Helsingborg, med en ambition om att på sikt även kunna använda det nationellt. Det fortsatta arbetet och uppskalningen ska bygga vidare på de erfarenheter som hittills gjorts och genom samhandling (innebär att flera aktörer agerar utifrån identifierade behov i stället för egna organisatoriska ramar. Fokus ligger på att gemensamt utveckla lösningar för individuella eller kollektiva behov, exempelvis hos ett barn, en barngrupp eller en förening), utveckla en modell som blir hållbar och möjlig att genomföra i olika sammanhang.

Hållbar Utveckling Skåne har ansvar för att sprida projektets resultat brett och leda arbetet med uppskalning. Miljöförvaltningen i Helsingborg ser positivt på fortsatt medverkan, under förutsättning att arbetet har en tydlig miljökoppling.

Grundläggande principer

En central del i det fortsatta arbetet är att inkludera hela barnets behov och livspussel. Skola, fritid, aktiviteter, familjeliv och trygghet behöver hänga ihop för att skapa konkreta möjligheter för barn att delta och utvecklas. Föräldrarna utgör därför en viktig roll i den här modellen. Uppskalningen bygger också på att flera aktörer samhandlar; skola, föreningsliv, kultur, mobilitet, trafikplanering, stadsdelsmammor och civilsamhälle. Denna samverkan behöver arbeta vidare med att identifiera lösningar, och att samordna detta arbete med pågående insatser samt vidareutveckla dem. Både ”hårda” och ”mjuka” värden behöver vävas samman: infrastruktur och tillgång till utrustning är lika viktiga som beteendeförändring, motivation, trygghet och känslan av tillhörighet.

Sammanfattning av lärdomar från projektet

Projektet har identifierat flera tydliga styrkor. Samverkan mellan aktörerna har fungerat väl och projektet har haft ett starkt stöd från både politiker och tjänstepersoner. Arbetsgruppen har haft en bred representation, tydliga roller och en god balans mellan strategiskt och operativt arbete.

Dialoger med målgrupper, såsom barn, föräldrar, föreningar och stadsdelsmammor, har gett värdefulla insikter och bidragit till ökad förståelse för faktiska behov och strukturella luckor. Slutkonferensen visade på ett fortsatt engagemang och en vilja att driva arbetet vidare. Projektet har även lett till positiva sidoeffekter, såsom läxhjälpinitiativ och ökat engagemang från aktörer i området.

Samtidigt har flera utmaningar identifierats. Det har varit svårt att skapa ett helhetsperspektiv och ett långsiktigt samarbete över organisatoriska gränser. Projektet har saknat ett tydligt mandat att styra eller samordna andra aktörer, vilket ibland har begränsat genomförandet.

Det finns fortsatt glapp mellan system och strukturer, exempelvis mellan skola, fritid och familjeliv, vilket försvårar en sammanhållen kedja för barn och unga.

Utmaningar kopplade till språk, kommunikation och praktiska lösningar har påverkat kontakten med föräldrar, och logistiken kring transporter, utrustning och mobilitet har visat sig vara särskilt svår. Arbetet har också tydliggjort behovet av ett mer systematiskt arbete med beteendeförändring, trygghet och tillhörighet, då dessa faktorer i hög grad påverkar deltagande.

Detta pekar på behovet av ett tvärsektorielt arbetssätt där kompetenser inom miljö, skola, fritid och stadsplanering kan mötas och arbeta i mellanrummen. En gemensam strategi där barnets bästa sätts i fokus, oavsett organisatoriska gränser eller budgetar, är avgörande.

Prioriterade utvecklingsområden

I nästa fas är det viktigt att tydliggöra det fortsatta arbetets långsiktiga mål samt att hitta nya former för samhandling. Det kan även finnas behov av att utveckla nya funktioner i staden som i dagsläget saknas, för att både enskilda barn och barn som grupp ska få bättre förutsättningar för en meningsfull och aktiv fritid. Samordningsfunktioner behöver utvecklas för att adressera de luckor som har identifierats, och arbetet behöver i högre grad utgå från barns faktiska behov och vardag. För detta behövs sannolikt större systemförändringar samt mandat att kunna driva och genomföra förändring.

När det gäller trygga och hållbara resor till och från aktivitetsanläggningar finns ett tydligt behov av bättre samplanering i staden. Det finns behov av att arbeta mer samlat med fritidsresor som ett fokusområde, där stadens förvaltningar och föreningar involveras i rätt skeden för att fånga upp behov, utmaningar och möjliga lösningar. I detta ingår även behovet av föräldrastöd, utbildning av föreningsledare i hållbarhet och värdegrundsfrågor samt involvering av civilsamhället för att kunna kommunicera på olika språk och ge stöd till enskilda barn.

Slutligen finns ett behov av en mer anpassad kommunikations- och spridningsmodell, särskilt riktad till grupper som har språkliga utmaningar. Här bör även möjligheten att använda olika verktyg som stöd undersökas, i syfte att öka tillgänglighet, förståelse och effektivitet i kommunikationen.

Konkreta nästa steg

Helsingborgs stad planerar att driva ett projekt i Västergårdsområdet som inkluderar barn från två skolor, föräldrar och föreningsledare. Inom ramen för EU-projektet UVAR4US, där miljöförvaltningen nyligen tagit över projektledarskapet, kommer området att fungera som pilot för att testa verktyg som syftar till att öka hållbara transporter och förbättra barns tillgång till fritidsaktiviteter. Projektet pågår till hösten 2027.

Parallellt bör möjligheten till ett nytt projekt inom SustainGov undersökas, med fokus på systeminnovation kring hur staden planerar och arbetar med barns och ungas fritid, baserat på resultat från förstudien. I en eventuell SustainGov ansökan är tanken att inkludera fler kommuner i Skåne. Ur detta perspektiv är det också bra att påpeka att Hållbar Utveckling Skåne är en fortsatt värdefull partner eftersom de flesta skånska kommuner är medlemmar och HUT Skåne är en van projektledare för gränsöverskridande kommunarbete oavsett kommunstorlek.

Resurs- och finansieringsbehov

För att möjliggöra det fortsatta arbetet krävs både organisatoriska och ekonomiska resurser. Finansiering kan exempelvis sökas via Europeiska socialfonden, kommunala utvecklingsmedel eller innovationsfonder. Därutöver behövs samordnande funktioner på skol- eller områdesnivå samt resurser för kommunikation, översättning och stödmaterial.

Nationell spridning

När modellen är etablerad lokalt kan arbetet skalas vidare nationellt. Det innebär bland annat att identifiera vilka aktörer som bör involveras, exempelvis RISE, forskningsprojekt, nationella nätverk eller kommuner som vill delta i pilotform. Modellen kan kopplas till större nationella initiativ, såsom UVAR4US, eller SustainGov, när det är relevant, och möjligheten till nationella utlysningar bör utredas för att säkra långsiktig finansiering.